

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่นมาจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ผู้เขียนได้ศึกษาถึงแนวคิด ความเป็นมา หลักการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและชื่อบริษัท และขั้นตอนการจดทะเบียนชื่อบริษัท และจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ จัดตั้งบริษัท โดยการกระทำดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้า ผู้เขียนได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ

5.1 บทสรุป

เครื่องหมายการค้าได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชื่อบริษัท เนื่องจากในการประกอบกิจการในปัจจุบันมีผู้ประกอบการนำเครื่องหมายการค้าของตนไปจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัทด้วย ข่มขู่ส่งผลดีต่อผู้ประกอบการในการใช้ชื่อดังกล่าว ทั้งนี้ ก็จะมีผู้ประกอบการอีกกลุ่มหนึ่งที่ใช้เครื่องหมายการค้าและชื่อบริษัทคนละชื่อกันแต่เป็นเจ้าของเดียวกัน และผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพียงอย่างเดียวไม่มีความประสงค์จะจดทะเบียนบริษัท จากการศึกษาความหมายและสาระสำคัญของเครื่องหมายการค้าและชื่อบริษัทสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) เครื่องหมายการค้า เป็นสัญลักษณ์อันมีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการค้ารายหนึ่งจากผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการค้าอีกรายหนึ่ง สำหรับชื่อบริษัทมีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกนิติบุคคลหนึ่งออกจากนิติบุคคลหนึ่ง

2) สิทธิในเครื่องหมายการค้ามีความหมายและสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากสิทธิในชื่อบริษัท โดยสิทธิในเครื่องหมายการค้ามีลักษณะเป็นสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญา ที่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนหรือซื้อขายกันได้ ในขณะที่สิทธิในชื่อหรือนามของบุคคลมีลักษณะเป็นสิทธิในสภาพบุคคลที่ไม่อาจตราค่าเป็นเงินหรือซื้อขายกันได้

สำหรับประเด็นปัญหาเรื่องการนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่นไปจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท จากการศึกษาปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาการป้องกันมิให้มีการนำเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นมาจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ผู้เขียนได้ค้นคว้าและนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ในบทที่ 2 ซึ่งกฎหมายหลักที่ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและชื่อบริษัท

มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนของเครื่องหมายการค้าคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 และในส่วนของชื่อบริษัทกฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สรุปได้ว่า การได้มาซึ่งสิทธิในเครื่องหมายการค้ามี 2 ระบบ คือ

- 1) การได้มาซึ่งสิทธิในเครื่องหมายโดยการใช้
- 2) การได้มาซึ่งสิทธิในเครื่องหมายการค้าโดยการจดทะเบียน

สำหรับในส่วนของ การได้มาซึ่งสิทธิในชื่อบริษัทก็ต้องนำชื่อที่จองได้ไปจดทะเบียน หนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ ความหมาย ลักษณะการคุ้มครอง และการได้สิทธิในเครื่องหมายการค้าและชื่อบริษัท กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสำหรับเครื่องหมายการค้ากับกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองชื่อบริษัทเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการคุ้มครองที่แตกต่างกัน

เมื่อเกิดกรณีพิพาทข้อพิพาทเกี่ยวกับการนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่น ไปจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำได้กล่าว เมื่อเกิดกรณีข้อพิพาทหรือมีการนำคดีขึ้นสู่ศาล กฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กับกรณีนี้ ได้แก่ มาตรา 18 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์คุ้มครองชื่อหรือนาม อันเป็นสิทธิในสภาพบุคคล ซึ่งการกระทำได้กล่าวเป็นการกระทำที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าเกิดความเสียหาย การกระทำนั้นถือได้ว่าเป็นการละเมิด ดังนั้นบทบัญญัติเรื่องละเมิดจึงถูกนำมาปรับใช้

จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้เขียนมีความเห็นว่ายังมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับการทำละเมิดในเรื่องดังกล่าวในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ปัญหาการพิสูจน์สิทธิ เมื่อมีการกล่าวอ้างว่ามีการละเมิดผู้ที่กล่าวอ้างจะต้องนำสืบว่าตนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า มีการใช้เครื่องหมายการค้ามานาน และได้จดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้า ซึ่งการพิสูจน์สิทธินี้เป็นการพิสูจน์สิทธิในการเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า ไม่ใช่การพิสูจน์ว่ามีสิทธิในชื่อบริษัท เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับชื่อบริษัทที่เป็นเครื่องหมายการค้า เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น ประเด็นหนึ่งที่ฝ่ายจำเลยจะยกขึ้นต่อสู้คือ โจทก์ไม่มีสิทธิในชื่อบริษัทนั้นตามมาตรา 1115 ชื่อที่จำเลยใช้ตั้งเป็นชื่อบริษัทไม่ซ้ำกับชื่อนิติบุคคลอื่นและไม่ปรากฏว่าโจทก์มีการนำชื่อดังกล่าวมาจดทะเบียนบริษัท

2) ปัญหาการพิสูจน์ “เจตนา” หรือ “สุจริต” ในประเด็นนี้ผู้เขียนขอเสนอปัญหากรณีที่มีการถูกกล่าวอ้างว่านำเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นมาใช้เป็นชื่อบริษัท หากผู้ที่ถูกกล่าวอ้างสามารถแสดงเจตนาได้ว่าการใช้ชื่อดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดความสับสนหลงผิด หรือก่อให้เกิดความเสียหายให้กับผู้ที่กล่าวอ้าง และการจดทะเบียนชื่อบริษัทดังกล่าวใช้มานานแล้วหรือมีการใช้

มาก่อนที่โจทก์จะนำไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือการใช้ชื่อดังกล่าวโดยความไม่รู้ว่าเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นมาก่อน

3) ปัญหาการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ โดยไม่มีการจัดตั้งบริษัท ทำให้ชื่อบริษัท ไม่มีการนำมาใช้ เมื่อเกิดกรณีการนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่นมาจดทะเบียนเป็นหนังสือบริคณห์สนธิ ทำให้ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีความประสงค์จะใช้ชื่อดังกล่าวไม่สามารถใช้ได้เนื่องจากชื่อซ้ำกับหนังสือบริคณห์ที่จดทะเบียนไว้แล้วซึ่งหนังสือบริคณห์จะมีอายุ 10 ปี ผู้เขียนมีความเห็นว่าการให้ความคุ้มครองบริคณห์มีระยะเวลาอันยาวนานเกินไป

สำหรับกฎหมายระหว่างประเทศผู้เขียนได้นำเสนอมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมภายใต้ข้อ 10 ทวิ แห่งอนุสัญญากรุงปารีส ว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม ค.ศ. 1967 (Paris Convention for the Protection of Industrial Property 1967) ซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ ในเรื่องการให้ความคุ้มครองและต่อต้านการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยมีการกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกต่อต้านการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือการกระทำใดๆ ที่ขัดต่อวิधिปฏิบัติโดยสุจริต และมีการห้ามมิให้กระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความสับสน การกล่าวอ้างที่เป็นเท็จ การลวงตาชาชน

สำหรับกฎหมายไทยได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในส่วนของ การป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม บทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 และมาตรา 272 โดยเฉพาะในกรณีการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้มีการจดทะเบียน เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นภาระการพิสูจน์ต้องพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่าได้มีการกระทำผิดตามที่อ้างจริง ซึ่งต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้านี้จริง

จากการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่า เหตุแห่งภาระการพิสูจน์ในลักษณะนี้ ทำให้การขอใช้สิทธิในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในลักษณะนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในข้อพิพาทเรื่องนี้เท่าที่ควร และกฎหมายก็มิได้มีการกำหนดความผิดในเรื่องการนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่นมาจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่ต้องห้ามภายใต้ข้อ 10 ทวิ แห่งอนุสัญญากรุงปารีส ว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม ค.ศ. 1967 (Paris Convention for the Protection of Industrial Property 1967) อีกด้วย

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศผู้เขียนได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่นำไปจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร จากการศึกษากฎหมายของทั้ง 3 ประเทศ ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการกำหนดในเรื่องชื่อบริษัทที่เป็นเครื่องหมายการค้ามีการให้การคุ้มครองและการให้อำนาจนายทะเบียนในการพิจารณาเพิกถอนชื่อบริษัท ส่วนของสหราชอาณาจักร ผู้เขียน

มีความเห็นว่า แนวทางการพิจารณาเมื่อเกิดข้อพิพาท สหราชอาณาจักรมีการนำสืบที่ชัดเจน โดยไม่ได้ตีความตามตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว มีการพิจารณาถึงหลักสุจริตและจุดเจตนาประกอบด้วย และในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรนำหลักการบั่นทอนชื่อเสียงเครื่องหมายการค้ามาใช้กับกรณีที่มีใ้การนำเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่น ไปใช้กับสินค้าหรือบริการ แต่ให้การคุ้มครองป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือการบั่นทอนต่อชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า เพราะความเสียหายกับเครื่องหมายการค้าในปัจจุบันมีการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์กับเครื่องหมายการค้าในรูปแบบต่างๆ

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เกี่ยวกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและการบั่นทอนต่อชื่อเสียงเครื่องหมายการค้า โดยหลักการให้ความคุ้มครองต้องไม่มุ่งเน้นที่เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายเพียงอย่างเดียว

จากแนวทางการศึกษาแนวทางการให้ความคุ้มครอง การบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากกฎหมายยังไม่มีผลชัดเจนจะส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ผลกระทบต่อผู้บริโภค จะทำให้เกิดการสับสนในกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้สินค้าหรือรับบริการว่ามาจากผู้ประกอบการหรือเจ้าของรายเดียวกัน

2) ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ในทำการตลาดจนเป็นที่รู้จักนั้นผู้ประกอบการต้องลงทุนและใช้ระยะเวลาพอสมควรจนเป็นที่ยอมรับ

3) ผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้า จะทำให้ไม่มีการคิดสิ่งใหม่ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เนื่องจากผู้ที่เป็นเจ้าของกว่าจะคิดชื่อและทำการตลาดจนเป็นที่รู้จักนั้นผู้ประกอบการต้องลงทุนและใช้ระยะเวลาพอสมควรจนเป็นที่ยอมรับ

4) ผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ มีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งได้อาศัยความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศ แล้วนำมาจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่จะมาประกอบกิจการในประเทศไทย

5.2 ข้อเสนอแนะ

การที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าถูกบุคคลอื่นนำเครื่องหมายการค้าของตนไปจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ย่อมอาจส่งผลให้ผู้บริโภคมีความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดสินค้า เนื่องจากบุคคลที่ใช้ชื่อบริษัทนั้นอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1) จากการศึกษาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่นำไปใช้เป็นที่ชื่อบริษัทตามกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนได้เลือกทำการศึกษา 3 ประเทศ คือ

สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนเห็นควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 1115 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนของชื่อบริษัทที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่น ประกอบกับแนวทางการพิจารณาเมื่อเกิดข้อพิพาท ควรมีการพิจารณาถึงเจตนา และการใช้ชื่อดังกล่าวโดยสุจริต

ควรมีการกำหนดสิทธิการได้มาซึ่งชื่อบริษัทให้ชัดเจน เนื่องจากหากเกิดกรณีมีการนำชื่อบริษัทไปจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้าโดยมิชอบ ผู้เป็นเจ้าของชื่อบริษัทจะได้รับการคุ้มครอง เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากชื่อเสียงบริษัทด้วยเช่นกัน

2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานทะเบียนสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2554 ข้อ 69 วรรคสอง ในเรื่องของระยะเวลาของหนังสือปริคณห์สนธิ ผู้เขียนมีความเห็นว่าระยะเวลา 10 ปี นานเกินไป ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาผู้ที่มาขอจดทะเบียนหนังสือปริคณห์สนธิ โดยมีได้มีการประกอบกิจการจริง จึงทำให้ผู้ที่ต้องการประกอบกิจการจริงและมีความประสงค์จะใช้ชื่อดังกล่าวไม่สามารถทำได้

3) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการรับจองชื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับจองชื่อบริษัทควรมีการตรวจสอบกับสารบบเครื่องหมายการค้าด้วย และควรมีการแยกประเภทชื่อบริษัทที่เป็นชื่อเครื่องหมายการค้าออกเป็นอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อง่ายต่อการตรวจสอบควรมีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมในส่วนที่มีการนำเครื่องหมายการค้ามาจดทะเบียนเป็นชื่อบริษัท ดังนี้

(1) กรณีเจ้าของเครื่องหมายการค้ามีความประสงค์จะใช้ชื่อบริษัทเป็นชื่อเดียวกับเครื่องหมายการค้า ให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า

(2) กรณีไม่ใช่เจ้าของเครื่องหมายการค้าแต่มีความประสงค์จะใช้เครื่องหมายการค้าบุคคลอื่นมาเป็นชื่อบริษัท ต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าในการอนุญาตให้ใช้ชื่อดังกล่าว

(3) เมื่อมีการจดทะเบียนหนังสือปริคณห์สนธิ และจัดตั้งบริษัทไปแล้วควรมีการประกาศรายชื่อบริษัทตั้งใหม่ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบ

(4) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เกี่ยวกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและการบั่นทอนต่อชื่อเสียงเครื่องหมายการค้า เพื่อเป็นการป้องกันบุคคลที่จะแสวงหาผลประโยชน์หรือความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า นำเครื่องหมายการค้าไปใช้ในรูปแบบต่างๆ เช่น นำไปใช้เป็นชื่อบริษัท นำไปจดเป็น โดเมนเนม เป็นต้น